

เบญจคุณ แสงทองพราว 2550: ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดแตนมะเดื่อและไทรย้อยใบแหลม (*Ficus benjamina* Linn.) ไทรย้อยใบทู่ (*F. microcarpa* L.f.) และไทร (*F. concinna* Miq.) ใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (กีฏวิทยา) สาขา กีฏวิทยา ภาควิชากีฏวิทยา ปรธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์โกศล เจริญสม, วท.ม. 147 หน้า

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชนิดแตนมะเดื่อและไทรบางชนิดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า แตนมะเดื่อในผลของไทรย้อยใบแหลมมี 6 สกุล 9 ชนิดคือ *Eupristina koningsbergeri*, *Sycobia* sp.1, *Walkerella teneraria*, *Walkerella* sp.1, *Philotrypesis* sp.1, *Philotrypesis* sp.2, *Sycoscapter* sp.1, *Sycoscapter* sp.2 และ *Sycophila* sp.1 ไทรย้อยใบทู่มี 8 สกุล 15 ชนิดคือ *E. verticillata*, *Odontofroggata corneri*, *O. galili*, *Micranisa* sp.1, *W. kurandensis*, *Philotrypesis* sp.1, *Philotrypesis* sp.2, *Sycoscapter* sp.1, *Sycoscapter* sp.2, *Sycophila* sp.2, *Sycophila* sp.3, *Agaonid*1, *Eurytoma* sp.1, *Sycophila* sp.4 และ *Torymid*1 และไทรมี 9 สกุล 11 ชนิดคือ *Platyscapa* sp.1, *Acophila* sp.1, *Camarothorax* sp.1, *Otitesella* sp.1, *Philotrypesis* sp.3, *Sycoscapter* sp.3, *Aprostocetus* sp.1, *Sycophila* sp.2, *Sycophila* sp.5, *Ormyrus* sp.1 และ *Ormyrus* sp.2 นอกจากนี้ยังพบแตนมะเดื่อในวงศ์ Eulophidae สกุล *Aprostocetus* ซึ่งเป็นการพบครั้งแรกว่ามีแตนมะเดื่อวงศ์นี้ในผลของไทร

จากการศึกษาพบแตนมะเดื่อ 5 ชนิด 10 ชนิด และ 10 ชนิด มีความสัมพันธ์แบบเจาะจงอยู่กับไทรย้อย ใบแหลม ไทรย้อยใบทู่ และไทร ตามลำดับ แตนมะเดื่อผสมเกสรเจาะจงชนิดไทรด้วยเช่นกัน โดยช่วยผสมเกสร ให้แก่ไทรเพียง 1 ชนิดเท่านั้น จำนวนตัวของแตนมะเดื่อผสมเกสรในไทรย้อยใบแหลมและไทรย้อยใบทู่มีน้อยกว่าจำนวนตัวของแตนมะเดื่อไม่ผสมเกสร สัดส่วนระหว่างจำนวนแตนมะเดื่อผสมเกสรและแตนมะเดื่อไม่ผสมเกสรในผลของไทร 2 ชนิดดังกล่าวสามารถใช้เป็นดัชนีชี้วัดระดับการเสียมดุลของสภาพแวดล้อมบริเวณที่ไทรขึ้นอยู่ได้ ขนาดและจำนวนตัวของแตนมะเดื่อผสมเกสร แตนมะเดื่อสร้างปม และแตนเบียน มีความสัมพันธ์กับขนาดผลไทรและคุณค่าทางอาหารของผลไทร (โดยเฉพาะปริมาณ N และ โปรตีน) ขณะที่ความยาวของอวัยวะวางไข่มีความสัมพันธ์กับความหนาของผนังช่อดอกไทร ผลสุกของไทรทั้ง 3 ชนิดนี้เป็นอาหารของนกและสัตว์อื่นในเขตเมือง มีปริมาณโพแทสเซียมและคาร์โบไฮเดรตในผลสุก 1.63 - 1.69 % และ 40.04 - 48.11 % ตามลำดับ คุณค่าทางอาหารบางอย่างมีความใกล้เคียงกับหรือสูงกว่าผลไม้อื่น อาจนำมาใช้ทำอาหารสัตว์ได้ แตนมะเดื่อมีความสัมพันธ์กับไทรแบบพึ่งพาอาศัยกัน แตนมะเดื่อจะอยู่ได้ต้องมีไทร ผลที่ได้จากการปลูกไทร คือการช่วยเพิ่มพื้นที่สีเขียวและช่วยปรับปรุงระบบนิเวศในเขตเมืองด้วย

